

ઘઉંની ખેતી પધ્ધતિ

સુધારેલી જાતો : જીડબ્લ્યુ-૪૮૬, જીડબ્લ્યુ-૫૦૩, જીડબ્લ્યુ-૨૭૩, જીડબ્લ્યુ-૩૨૨, જીડબ્લ્યુ-૧૭૩, લોક-૧

જમીન : સારા નિતારવાળી, ફળદ્રુપ, સમતળ, ગોરાળુ, મધ્યમ કાળી જમીન વધુ અનુકુળ આવે છે. ઢાળ વાળી જમીન હોય તો ઢાળની વિરુદ્ધ દિશામાં ચાસ કાઢીને વાવેતર કરવું જોઈએ

જમીનની તૈયારી : ટ્રેક્ટરથી અથવા હળથી એક વેંત જેટલી

(૬-૮ ઈંચ) ઉંડાઈવાળી ઉભી અને આડી ખેડ કરવી, જેથી જમીનમાં રહેલા રોગના જીવાણુઓ તથા જીવાતના ઈંડા નાશ થાય અને જમીનમાં ભેજ સંગ્રહ થાય. આ ઉપરાંત અગાઉ કરેલ પાકના જડીયા, કચરો વીણીને ખેતર સાફ કરવું જેથી ઉઘઈથી બચી શકાય. એક એકરમાં ૧૦ ગાડલા છાણીયું ખાતર નાખીને ઉભી- આડી ખેડ કરવી અને સમાર મારીને જમીન તૈયાર કરવી. જમીનમાં ઉઘઈ, કૃમિ, મુળખાઘ તથા જમીનજન્ય નુકશાન કરતા જીવાણુઓ અને ફુગ સામે રક્ષણ મેળવવા માટે

વાવણીનો સમય : ઘઉંની વાવણી દિવાળી પછી તરત જ કરવી (૨૫ ઓક્ટોબર થી ૨૫ નવેમ્બર સુધી), વાતાવરણને ધ્યાનમાં રાખી સમયસર વાવણી કરવાથી ઉત્પાદન સારું આવે છે.

બીયારણ કેટલું જોઈશે ? : એક એકરમાં ઘઉંનું વવેતર કરવા માટે બે મણ (૪૦ કિલો) બીયારણની જરૂર પડે છે.

બીયારણની માવજત : એક કિલો બિયારણ દીઠ ૩ થી ૪ ગ્રામ પારા યુક્ત દવા થાયરમ, કેપ્ટાન કે એમિસાનનો પટ આપવો. બિયારણ પટ આપવાથી બીજ જન્ય રોગો જેવાકે સુકારા સામે રક્ષણ મળે છે. ઘઉંના બીયારણને જૈવિક ખાતર જેવાકે ઓઝેટોબેક્ટર અને પીએસબી (ફોસ્ફરસ સોલ્યુબીલાઈઝીંગ બેક્ટેરીયા) કલ્ચર ૩૦ ગ્રામ પ્રતિ એક કિલો બિયારણને માવજત આપવી. તથા ઉઘઈના નીચંત્રણ માટે ૫૦ મીલી કલોરોપાયરીફોસ (ટ્રાયસેલ)નો ૪૦ કિલોને પટ આપી વાવણી કરવી

વાવેતરની પધ્ધતિઓ : ઘઉંને ઓરાણ કરીને અને પુંખીને બે રીતે વાવેતર કરી શકાય છે. ઓરાણ પધ્ધતિથી ઉત્પાદન સારું મળે છે. ઘઉંની ખેતી પિયત અને બીનપિયત પધ્ધતિથી કરી શકાય છે.

વાવણી અંતર : ઘઉંને બે લાઈન વચ્ચે એક વેંત (પોણા ફુટ)ના અંતરે વાવણી કરવી.

ખાતરો : જમીન ચકાસણી કરાવ્યાબાદ યુનિવર્સીટીની ભલામણ મુજબ પ્રથમ ખેડ વખતે ૪-૫ ટન સારુ કોહવાયેલુ છાણિયુ ખાતર નાખવું.વાવણી સમયે ડીએપી ,યુરિયા પાયામાં નાખવું.મુળ ફુટે ત્યારે એટલેકે ૧૮-૨૦ દિવસે યુરિયા નાખવું.

આંતરખેડ અને નિંદામણનાશક : પંજેઠીથી કે નાની કરબડીથી ત્રણ થી ચાર વાર આંતરખેડ કરીને કચરુ વીણી લેવુ અથવા હાથથી નિંદામણ દુર કરવુ. ૪-ડી સોડીયમ સોલ્ટ ૭૫૦ ગ્રામ ૩૦ દિવસે અથવા મેટાસલ્ફીરોન મિથાઈલ ૪ ગ્રામ એક હેક્ટરે ૨૫ દિવસે છાંટવું.અથવા ઘઉંની વાવણી કર્યા બાદ તુરતજ પેન્ડીમીથાલીન(એક્સેલ પ્લસ) દવાનો જમીન પર છંટકાવ કરવો

પિયત વ્યવસ્થા : ઘઉંના પાકમાં પાકની અવસ્થા મુજબ ૬-૭ પિયતની જરૂર પડે છે. પહેલુ પિયત મુળ ફુટે ત્યારે, બીજુ પિયત પીલા ફુટવા લાગે ત્યારે, ત્રીજુ પિયત ગાભે આવે ત્યારે, ચોથુ પિયત ફુલ આવે ત્યારે, પાંચમું પિયત દુધીયા દાણા થાય ત્યારે, છઠ્ઠુ પિયત કંઠી ભરાય ત્યારે આપવા, જો પિયત આપવામાં ખેંચ પડે તો ઉત્પાદન ઓછુ આવે છે.

પાકનો બચાવ કઈ રીતે કરવો :

(અ)જીવાત અને તેનો અટકાવ

(૧) ઘઉંના ઉભા પાક માં ઉઘઈના નિયંત્રણ માટે ક્લોરપાઈરીફોસ ૨૦ ટકા દવા ૨.૫ લીટરને ૫ લીટર પાણીમાં ઓગાળીને ૧૦૦ કીગ્રા. રેતીમાં ભેળવીને ઘઉંના પાકમાં ફૂકીને હળવુ પિયત આપવું.

(૨)ગાભમારાની ઈયળના નિયંત્રણ માટે ફેનીટ્રોથીયોન ૫૦ ઈસી ૨૦ મી.લી. ૧૦ લીટર પાણીમા મિશ્રણ કરી દવાના બે છંટકાવ વાવણી પછી ૪૫ થી ૫૫ દિવસે કરવા. (૩) લીલી ઈયળના નિયંત્રણ માટે મોનોક્રોટોફોસ ૩૫ ઈસી.

૧૦ મીલી ૧૦ લીટર પાણીમા મિશ્રણ કરી પાક ઉગી નિકળ્યા બાદ ૧૫ દિવસના આતરે બે છંટકાવ કરવા.અથવા ઓનીમ ૫૦ મીલી પ્રતી ૫મ્પ છંટકાવ કરવો

(૪)પાકની ફુટ અવસ્થાએ ખપેડી અને તીતીઘોડાના નિયંત્રણ માટે મિથાઇલ પરાથીયોન ૨ટકા અથવા ફેનવાલરેટ ૪ ટકા ભૂકી હેક્ટરે ૨૫ કીગ્રા. પ્રમાણે છાંટવી.

(બ)રોગ અને તેનો અટકાવ : ઘઉંના પાકમાં પાનનો ગેરૂ,દાંડીનો કાળો ગેરૂ,પાનનો સુકારો,અંગારીયો જેવા રોગો આવી શકે છે. રોગોના અટકાવ માટે રોગ ન થાય તેવી જાતોની પસંદગી કરવી,બિયારણના દાણા ચોખ્ખા અને ભરાવદાર વાપરવા,સમયસર વાવણી કરવી.તેમજ ટ્રાન્સવૃધ્ધિ કુદરતી જૈવિક મીશ્રણનો ૧૦૦ મીલી ૪૦ કીલો બીયારણ ને ૫ટ આપવો

(૧)ગેરૂની શરૂઆત જણાય તો તુરત જ મેન્કોઝેબ અથવા ઝાયનેબ દવાનો ૩૦ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦ લિટર પાણી મુજબ છંટકાવ શરૂ કરવો.જરૂર જણાય તો વધારાના બે છંટકાવ ૧૫ દિવસના અંતરે કરવા.

(૨)પાનના સુકારાના ચિન્હો જણાય તો થાયોફેને મિથાઇલ ૫ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦ લીટર પાણી અથવા મેન્કોઝેબ ૩૦ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦ લિટર પાણી મુજબ બે થી ત્રણ છંટકાવ ૧૫ દિવસના અંતરે કરવા.

(૩)પોંક અવસ્થાએ કાળી ટપકીનાં નિયંત્રણ માટે મેન્કોઝેબ ૦.૨૫ ટકા ૩૦ ગ્રામ દવા અથવા કલોરોથેલોનીલ ૦.૨ ટકા ૨૫ ગ્રામ દવા ૧૦ લીટર પાણીમાં ઓગાળી છંટકાવ કરવો.

કાપણી : ઘઉં જ્યારે પીળા થઈ સુકાય જાય ત્યારે વહેલી સવારે કે મોડેથી સાંજના સમયે કાપણી કરવી જોઈએ જેથી દાણા ખરશે નહીં અને પક્ષીઓ બગાડશે નહીં.

ઉત્પાદન : એક એકરમાં સરેરાશ ઘઉંનું ઉત્પાદન ૭૦-૮૦ મણ થાય છે.

શ્રોફ ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટ વડોદરા સંચાલિત વિવેકાનંદ સેન્ટર ફોર એગ્રીકલ્ચરલ સર્વિસીસ.